

DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN O²PZ VOLGENS MENSEN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ HET PROGRAMMA. EN WAT ZIJN HUN WENSEN VOOR DE TOEKOMST?

TEKST [LAURA VAN HORIK EN ASTRID VAN DEN HOEK](#)

"Als programmamanager bij ZonMw ben ik betrokken bij het project Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg (O²PZ). Dit doe ik samen met de programmacommissie. We zijn sparringpartner en ook een kritische vriendin van de projectgroep. Zorgverleners spelen een **sleutelrol** in het bieden van goede zorg en ondersteuning. Het is belangrijk dat studenten goed onderwijs over palliatieve zorg krijgen. Daarnaast is het belangrijk dat de huidige zorgverleners zich blijven ontwikkelen en nieuwe kennis en tools kunnen toepassen. Daarom financieren wij O²PZ, vanuit ons programma Palliantie. Door inspanningen van de projectgroep en haar samenwerkingspartners staat er nu een mooie landelijke basis. Zoals regionale Onderwijsknooppunten palliatieve zorg, het digitale Onderwijsplatform palliatieve zorg op Palliaweb.nl en het *Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0*. Voor de toekomst zie ik graag dat het O²PZ-programma en ZonMw-programma zichzelf overbodig hebben gemaakt. En dat de onderwijsinstellingen de mooie opbrengsten uit het programma zelf oppakken. Zodat palliatieve zorg een vast en vanzelfsprekend onderdeel is in alle relevante onderwijscurricula en kwalificatiedossiers."

Viviënne Lahaut

programmamanager Programma Palliantie, ZonMw

"O²PZ heeft met het *Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0* voor het hbo een mooie basis gelegd voor het onderwijs. Daarnaast is er door O²PZ, met name op regionaal niveau, een uitgebreide lobby gedaan voor meer onderwijs palliatieve zorg in de curricula van de bachelor verpleegkunde. Het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde (LOOV) is samen met andere opleiders steeds betrokken geweest bij O²PZ. Sinds september 2022 ben ik de vertegenwoordiger. Palliatieve zorg krijgt in de toekomst hopelijk **een vaste plaats in de bachelor verpleegkunde** en binnen het keuzeonderwijs zorg en welzijn. Verder hoop ik dat 'Samen Delen Verpleegkunde', een initiatief voor het delen van open leermateriaal op het gebied van verpleegkunde, actief gebruikt blijft worden door de palliatieve zorg experts. Zo kan actueel onderwijsmateriaal en actuele kennis laagdrempelig gedeeld blijven worden met docenten."

Marleen Schultz

adjunct directeur Academie voor Welzijn en Gezondheid, Avans Hogeschool

"Door O²PZ is er een helder kader ontwikkeld, waarbinnen alle scholing en opleiding rondom palliatieve zorg is samengebracht. Ook is het ondersteunende netwerk neergezet en curricula van opleidingen hebben eenduidige input gekregen over dit onderwerp. De meerwaarde daarbij is vooral **de verbinding** die op dit onderwerp is gevonden. Een mooi voorbeeld voor de manier waarop andere inhoudelijke onderwerpen binnen de zorg stroomlijning kunnen krijgen. Mijn rol daarin heeft vooral binnen het project gelegen, onder meer als voorzitter van het Landelijk Onderwijsknooppunt palliatieve zorg. Ik denk dat palliatieve zorg alleen maar aan kracht kan winnen de komende jaren, doordat het inzicht in nut en noodzaak ervan bij studenten en professionals steeds groter wordt. Daarbij hoop ik dat de verbinding in de meest brede zin binnen de zorg en vooral ook in de keten groeit, zodat de patiënt en diens naasten vooral kunnen focussen op de uitvoering van wensen, in plaats van aandacht vinden voor die wensen en moeten strijden voor de uitvoering daarvan. Want dat blijft een punt van aandacht."

Peter Steltman

manager verpleegkundige vervolgoledingen
VUmc Amstel Academie en voorzitter Landelijk
Onderwijsknooppunt palliatieve zorg O²PZ

"Dokters, verpleegkundigen, eigenlijk iedereen die in de zorg werkt, krijgt te maken met een groeiend aantal ongeneeslijk zieke patiënten. Belangrijker nog, het heeft invloed op onze hele maatschappij. Het kan ook een vader of moeder, kind, kennis, collega of buurvrouw zijn. Met het steeds meer bekend raken van het begrip palliatieve zorg stijgt ook het verwachtingspatroon over wat goede palliatieve zorg is, en daarmee ook het verwachtingspatroon over de zorgverlener. Onderwijs en opleiden is essentieel in de ontwikkeling en de uitvoering van goede palliatieve zorg. O²PZ speelt een belangrijke verbindende rol in onderwijs en opleiden. Met als gevolg dat palliatieve zorg **steeds meer ingebed** raakt in het mbo, hbo en wo. Ook de medewerkers van zorginstellingen worden bereikt met cursussen, trainingen en masterclasses. Het opleidingsinstituut van Amsterdam UMC (Marijke Dericks-Issing en anderen) heeft als penvoerder van O²PZ gestuurd, geduwd en getrokken, maar vooral ook samengewerkt met heel Nederland, om dit voor elkaar te krijgen. Landelijke samenwerking en daarmee draagvlak creëren was niet het doel van O²PZ, maar het is waarschijnlijk wel het belangrijkste resultaat! Iets om trots op te zijn, en een goede basis voor de volgende stap."

Wim Polderman

directeur Instituut voor Onderwijs en
Opleiden Amsterdam UMC

"Met de opeenvolgende programma's Palliantie I en II heeft ZonMw O²PZ vele jaren met subsidies en inhoudelijke inbreng ondersteund, met als belangrijkste doel het onderwijs in de palliatieve zorg te intensiveren en vooral ook te integreren in het reguliere aanbod van zorg en medisch onderwijs, op alle niveaus. Dit heeft geleid tot een scala aan **vruchtbare initiatieven** die het verdienen om de komende jaren bestendig en zo mogelijk verder uitgebouwd te worden."

Pim van Gool

hoogleraar neurologie Amsterdam UMC en voorzitter Programmacommissie Palliantie II

"Door O²PZ is er extra aandacht voor palliatieve zorg voor een scala aan professionals vanuit eenzelfde programma, waardoor er samenhang is. Daarnaast richt O²PZ zich op scholing en bijscholing van al dan niet aankomende professionals, en ondersteunt het programma het onderwijs met materiaal en een opleidingsraamwerk. Het is wat mij betreft belangrijk dat iedereen zich realiseert wat palliatieve zorg is en dat dit zich in de loop der tijd ontwikkelt. Het is mijn rol om vanuit mijn achtergrond in het mbo te delen hoe onderwijs hier werkt en wat de mogelijkheden zijn om palliatieve zorg in te bedden. Ik denk dat dit al aandacht krijgt in het mbo-onderwijs, maar de mate waarin verschilt per opleiding. Het is belangrijk dat docenten de ontwikkelingen rondom palliatieve zorg blijven volgen en dit **verweven in het onderwijs**. Ook is het van belang dat studenten leren wat andere professionals doen rondom palliatieve zorg. Het is een onderwerp waar vrijwel alle zorg- en welzijnsprofessionals mee te maken krijgen in hun stage of carrière, daarom is het wenselijk dat het specifiek aandacht krijgt gedurende de opleiding."

Evelyne Koene

opleidingsmanager team maatschappelijke zorg, verpleging en verzorging bij roc Friese Poort

"De huidige generatie zorgverleners heeft weinig tot niets over palliatieve zorg geleerd in de opleiding. Het is dus aan de individuele zorgverlener of hij of zij zich hier door middel van nascholingen in verdiept. Het is van groot belang dat palliatieve zorg een vaste plek krijgt in de curricula van mbo, hbo en wo. Het programma O²PZ heeft een hele belangrijke bijdrage geleverd aan het realiseren hiervan. Ik was projectleider van een deelproject dat zich voornamelijk bezighield met inzicht geven in het landelijke aanbod van bij- en nascholingen en het maken van een instrument dat zorgverleners inzicht geeft in hun kennislacunes. Er is **brede consensus** over, palliatieve zorg hoort een plaats te hebben in het onderwijs aan zorgverleners. De grootste bottleneck lijkt te zijn dat de huidige onderwijsprogramma's al erg vol zijn. Aangezien palliatieve zorg op verschillende momenten in het zorgproces aan bod kan komen, lijkt het voor de hand te liggen om het niet als een op zichzelf staand thema in het onderwijs op te nemen, maar aan de orde te stellen op het moment dat het in het huidige curriculum van belang is. Voor de huidige generatie zorgverleners geldt dat zij meer gewezen moeten worden op hun onbewuste onbekwaamheid."

Wim Jansen

Nauw betrokken bij de start van O²PZ

"Het palliatieve landschap is relatief klein, maar er is veel versnippering. O²PZ speelt een belangrijke rol in het verbinden in gemeenschappelijke doelen, met behoud van eigenheid. Het programma Scholing Palliatieve Zorg bestaat uit drie onderdelen: de ontwikkeling van het 'Docentenprofiel Palliatieve Zorg 2.0', scholing aan zorgdocenten over oncologische palliatieve zorg en landelijke nascholing aan zorgverleners over palliatieve zorg voor ongeneeslijke kankerpatiënten. De Onderwijsknooppunten palliatieve zorg van O²PZ zijn hierbij belangrijk."

Astrid Nollen

stakeholdermanager en projectleider Scholing Palliatieve Zorg bij KWF, sponsor van het landelijke programma 'Scholing Palliatieve Zorg' (ScholingPZ).

"Om palliatieve zorg als vanzelfsprekendheid in de haarvaten van de gezondheidszorg te krijgen, is inbedding van onderwijs over palliatieve zorg als leerlijn door het hele curriculum en in alle (basis)opleidingen van zorgprofessionals noodzakelijk. Iedere zorgverlener die zich specialist palliatieve zorg noemt, zou het meenemen van collega's in deze kennis als **een natuurlijk onderdeel** van zijn of haar takenpakket moeten zien. Ik vervul deze rol met veel plezier: lokaal, regionaal en landelijk. Onderwijs palliatieve zorg zou verweven moeten zitten in het reguliere onderwijs. Bijvoorbeeld: bij het onderwerp hartfalen worden naast de pathofysiologie, oorzaken en behandeling, als vanzelfsprekend ook de symptomatische behandeling en het voeren van proactieve zorggesprekken meegenomen."

Marieke van den Beuken – van Everdingen

hoogleraar palliatieve geneeskunde, medisch consulent palliatieve zorg en internist MUMC+

"Voor mij is de meerwaarde van O²PZ de eenduidigheid in de competentiebeschrijvingen van de zorgverleners in de generalistische palliatieve zorg. Hierdoor is voor iedereen duidelijk waaraan men moet voldoen om palliatieve zorg te kunnen verlenen, en is voor patiënten inzichtelijk wat er van de zorg kan worden verwacht. Als voormalig voorzitter V&VN Palliatieve Zorg kon ik de verbindingen leggen tussen verschillende stakeholders en een aanzet geven tot de ontwikkeling van het Profiel Palliatieve Zorg Verpleegkundige, in mijn rol als specialist palliatieve zorg. De aandacht voor palliatieve zorg is enorm toegenomen en is het evident dat iedere zorgverlener palliatieve zorg dient te kunnen verlenen. Met de **competentiebeschrijving** van O²PZ als leidraad kunnen we eenduidigheid nastreven in het onderwijs, doordat iedereen van niveau 2 tot 8 dezelfde taal spreekt."

Anja Guldemond

Verpleegkundig Specialist MANP
en voormalig voorzitter
V&VN Palliatieve Zorg

"Het is heel mooi dat wij als zorgprofessionals in de belangstelling staan als het gaat om wat wij nodig hebben op het gebied van onderwijs en om ons verder te kunnen scholen. O²PZ is laagdrempelig te benaderen, een fijne organisatie om mee samen te werken. Ze brengen de **verschillende werkvelden** samen en maken de noodzaak duidelijk van het geven van goede palliatieve zorg en wat hiervoor nodig is. Ik was betrokken bij een onderdeel van het werkbezoek van minister Helder in 2023. Het was nuttig. Vanuit meerdere lagen en organisaties zijn mensen bij elkaar gebracht en is de minister meegenomen in het belang van goede palliatieve zorg en wat hiervoor nodig is. Het is goed hoe O²PZ dit heeft opgepakt en opgezet. Het werkbezoek gaf me inzicht in hoe de minister tegen palliatieve zorg aankijkt en het was fijn om hier met collega's vanuit verschillende organisaties mee bezig te zijn."

Dineke Miltenburg

oncologieverpleegkundige, aandachtsvelder
palliatieve zorg en verpleegkundig
consulent palliatieve zorg in het Antoni
van Leeuwenhoek ziekenhuis.

